

Türkiye’deki Güzel Sanatlar Liselerinin müzik dersi öğretim programlarının öğrenci alan seçimi üzerindeki etkileri üzerine bir araştırma

Aylin Şengün*

*Sorumlu yazar: İstanbul Devlet Türk Müziği Topluluğu Ses Sanatçısı, Koşuyolu Mh. İsmail Paşa Sk. No.66 Kadıköy / İSTANBUL, Türkiye. ayilinsengun@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-3640-3560>

Özet

Tanzimat sonrası Osmanlı batılılaşmasında göze çarpan en önemli yeniliklerden biri eğitim alanında yapılmıştır. Çağın gerektirdiği eğitim modellerinin uygulanması için modern okulların açılması on dokuzuncu asrın sonlarına doğru hız kazanmıştır. Bunlar arasında üniversite ve lise dengi birçok müzik okulu yer alıyor. Batı müziği ekseninde verilen eğitim programları günümüze kadar benzer program ve müfredat dahilinde ulaşmıştır. Özellikle İstanbul ve Ankara merkezli müzik yüksek okullarının belirlemiş olduğu ders içerikleri müzik eğitiminde etkin rol oynamıştır. Bu durum ülkemizde yer alan güzel sanatlar liselerinde de benzerlik gösteriyor. Türkiye’deki güzel sanatlar liselerinin ilki 1989 yılında dönemin Millî Eğitim Bakanı Avni Akyol tarafından İstanbul’da kurulmuştur. Güzel Sanatlar Liseleri bugün orta öğretim düzeyindeki müzik eğitiminin öncü kurumlarıdır. Konservatuvar ve güzel sanatlar fakültelerinde geçmişten bu yana uygulanan Batı eksenli müzik eğitim modelleri bu liselerde de görülmektedir. Bu çalışmada, ülkemizdeki Güzel Sanatlar Liselerinin müzik öğretim programında yer alan Batı Müziği, Türk Müziği ve Halk Müziği türlerindeki ders sayısı planlamalarının, müzik bölümündeki öğrenci sayılarına yansımalarının incelenmesi amaçlanmıştır. Buna yönelik olarak Millî Eğitim Bakanlığı Öğrenci İşleri Daire Başkanlığından alınan Güzel Sanatlar Liseleri öğrenci verileri ve 19.02.2018 tarihinde Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından yayımlanan Güzel Sanatlar Liseleri müzik öğretim programı derslerine ait haftalık ders çizelgelerindeki ders dağılımları incelenmiştir.

Anahtar kelimeler

güzel sanatlar lisesi, müzik, türk müziği, batı müziği, öğrenci

Müzik, bir toplumun kültürel mirasının gelecek nesillere aktarımında çok önemli rol oynayan unsurlardan birisidir. Dünya üzerindeki birçok toplum geçmişten gelen tarihi birikimlerini ve yaşadıkları coğrafyanın kültürel değerlerini yansıtan müziklere sahiptir. Eğitim, bu kültür mirasının gelecek kuşaklara aktarımında önemli bir araçtır. Dolayısıyla müzik eğitimi, toplumlarda uzun yıllar içinde oluşan ve toplumsal yaşamın ortak bir ürünü olan kültürel hafızayı taşımak ve aktarmak

görevini üstlenmiştir.

Türk toplumunun, kökleri bin yıldan daha önceye giden ve tarih yolculuğunda Abdülkadir Merağî, Safiyüddin Urmevî, Mevlana Celaleddin-i Rumî, Sultan II. Murad, İtrî, Dede Efendi, Dilhayat Kalfa, Sultan III. Selim, Zekai Dede, Sadettin Kaynak, Münir Nurettin Selçuk gibi yüzlerce büyük ismin katkılarıyla günümüze gelene kadar en mükemmel şeklini bulmuş bir musikisi vardır. Bu musiki doğal olarak farklı dönemlerde

gerek şekil, gerek içerik olarak değişik kalıplara bürünmüş, ama her yüzyılda yapısını ve ruhsal zenginliğini güçlendirip çeşitlendirerek Türk toplumunun kültürel kodlarını zamanının ötesine taşımayı başarmıştır. Tek sesli müzik türünün en mükemmel şekline ulaşan Türk Müziği, halkın kültürel hafızasından beslenen “Halk Müziği”, “Türk Halk Müziği” adlarını verdiğimiz tür ile Osmanlı İmparatorluğu’nun seçkin sınıfı tarafından Divan Edebiyatı etkisiyle geliştirilmiş “Türk Müziği”, “Geleneksel Türk Müziği”, “Türk Sanat Müziği”, “Alaturka Müzik” gibi değişik adlarla andığımız türün bütünleşmiş halidir. Toplumsal katmanlara bağlı farklılıklar gösterebilir de teknik olarak aynı kökten beslenirler. Her ikisinin de toplumun kültürel hafızasında rolü çok büyük ve önemlidir. Ancak Cumhuriyet’in ilk yıllarında etkisini artıran Batılılaşma süreci içinde Batı Müziği takdim edilirken, gerek eğitim alanında, gerek radyo yayınlarında Halk Müziği’nin nispeten korunduğunu ve Türk Müziği’ne mesafeli bir yaklaşım gerçekleştirildiğini görüyoruz. Nitekim 1934-36 yılları arasında radyo yayınlarından Türk Müziği yasaklanırken Halk Müziği yayınının serbest bırakılması bu yaklaşımın bir göstergesidir (Bkz; Ayas, 2014). Bu yaklaşım günümüze gelene kadar Türkiye’deki müzik eğitim anlayışının şekillenmesinde etkili olmuştur. Bunun sonucunda günümüzde toplumda eğitim anlamında tercih edilen ilk müzik türü Batı Müziği olmuş, Halk Müziği her ne kadar Türk Müziği’nden daha önde gelse de, her iki türün eğitime yönelim, çok düşük düzeyde kalmıştır.

Eğitim, bir çok öğenin karşılıklı olarak içinde bulunduğu bir değişim ve gelişim sürecidir. Eğitim kurumları

bu görevi önceden hazırlanmış bir program ile gerçekleştirir. Bu anlamda eğitim programları, niteliğin artması ve hedeflere ulaşmada temel unsuru oluşturmaktadır. Eğitim programı bir eğitim kurumunun, çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, milli eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleştirilmesine dönük tüm faaliyetleri kapsar (Varış, 1996, s.14)

Türk müzik eğitiminin, Osmanlı İmparatorluğunda Enderûn Mektebi’nin teşkilatlandığı 15. yüzyıla kadar uzanan köklü bir geçmişi vardır (Uzunçarşılı, 1977, s. 81). Türkiye’de günümüzde uygulamakta olduğumuz müzik öğretim programları ise İslahat Dönemi öncesinde oluşmaya başlamıştır. 19. yüzyılda Batıda meydana gelen sosyal, siyasal ve ekonomik değişimler, kısa bir süre sonra Osmanlı İmparatorluğu üzerinde de etkilerini göstermiş ve Osmanlı Devleti Avrupa’nın yörüngesine girmiştir (Akkaş, 1997, s. 114-115). Ülkemizde Batılılaşma adı altında öğretim programı veya öğretimin planlanması ise Tanzimat Döneminde (1839-1876) başlamıştır. Bu durum müzik eğitime de yansımıştır. “Tanzimat aydınları eski eğitim yöntemlerini kıyasıya eleştirmeye başlar, bir yandan eğitim ve öğretim yöntemlerini tartışırken diğer yandan ders ve programlar ele alınır. “Müzik Dersi” ise 1913 tarihli Geçici İlköğretim Yasasında “Gina” adıyla yer alır.” (Akyüz, 1994, s.97).

Osmanlı Maarifi’nin şekillenmeye başladığı yıllarda müzik dersleri yüzeysel olarak işlenmiş olsa da müfredatta bu dersin yer alması oldukça önemlidir. On dokuzuncu yüzyılın sonlarına doğru maarif programlarında “gina” ve “mûsikî” başlıklı iki farklı ders dikkat

çekmektedir. Gına dersinde daha çok icra eğitimi verilirken mûsikî başlığı altında nota ve diğer nazari konular işlenmiştir. Müfredata ilk olarak “gına” ismiyle giren dersler, zaman içinde çeşitlenerek piyano, keman, mûsikî ve teganni adlarıyla okutulmuştur. Müzik derslerinin branş esaslı ders isimleriyle verilmesi oldukça dikkat çekicidir. “Osmanlı müzik eğitimi konusunda ayrıntılı bilgi için bkz.; (Özden, 2020)”. Ayrıca bkz; (Ergin, 1977)

Batılılaşmanın temelinde, eğitim programlarında yapılan yeni düzenlemeler bulunmaktadır. Reform hareketleri düşüncesiyle çıkılan bu yolda 1924 yılında yazılan ilkökul müzik programı Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin ilk müzik programıdır. Musiki başlığından sonra sınıflar ve müzik dersinin işlenişine yönelik açıklamalar içermektedir (Demircioğlu, 2019). Ayrıca bu tarihlerde ilkökul müzik kitapları hakkında detaylı bir raporun hazırlandığını görüyoruz. Cumhuriyetin bu ilk yıllarında Atatürk’ün ilke ve inkılapları doğrultusunda her alanda olduğu gibi müzik, edebiyat ve sanat alanında tam bir kültürel değişimin yaşandığı söylenebilir. Bu dönemde gerçekleştirilen yenileşme hareketlerinin Türk müziğine etkisi son derece dikkat çekicidir. Toplum kültür anlamda dönüştürmek amacıyla ortaya konan girişimlerden bazıları Darülelhan’da Alaturka müzik şubesinin kapatılması ve Darülelhan’ın Batı müziği eğitimi ağırlıklı olarak yeniden açılması (Özden, 2019, s. 179), Mısır’da düzenlenen Beynelmilel Şark Musikisi Kongresi’ne davet edilen Türk konservatuvarının “Biz Şark musikisiyle meşgul değiliz” diyerek çağrıya duysuz kalması (1932), TRT Radyosu’nda Türk Müziği’ne yasak getirilmesi ve Alaturka-Alafranga müzik

kutuplaşmalarının olması (2 Kasım 1934), gazete ve dergilerde Batı müziği enstrümanlarının özendirilmesi ve buna karşılık Türk Müziği enstrümanlarının geriliğin sembolü olarak gösterilmesi, radyo ve halk evlerinin halkı Batı müziğine özendirmek için araç olarak kullanılmasıdır (Deniz, 2017, s.33). Batılılaşma hareketlerinin yoğun olduğu bu süreçte Türk müziğinin yasaklandığı dönem ile ilgili, Mustafa Kemal Atatürk’ün şu sözlerine yer vermek yerinde olacaktır:

“Ne yazık ki, benim sözlerimi yanlış anladılar... Ben demek istedim ki bizim seve seve dinlediğimiz Türk bestelerini, onlara da (Avrupalıya) dinletmek çaresi bulunsun, onların tekniği, onların ilmi ile, onların sazları... çaresi her ne ise... Türk’ün nağmelerini kaldırıp atalım da sadece garp milletlerinin hazırdan musikisini alıp kendimize mal edelim, yalnız onları dinleyelim demedim. Yanlış anladılar sözlerimi, ortalığı öyle bir velveleye verdiler ki, ben de bir daha sözünü edemez oldum.” (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, t.y.)

Tanzimat Dönemi’nden günümüze kadar etkisini göstermiş olan Batı eksenli eğitim modelleri sanat eğitiminde kendini fazlasıyla gösterir. Sistem, metodoloji ve kuramsal anlamda Batı eğitiminin birebir aynısının verilmeye çalışıldığı bu model Türk müziğinde de uygulanmış fakat farklı sistemlere sahip olmaları bakımından aynı etkiyi oluşturamamıştır. Cumhuriyet’in sonraki dönemlerinde Batılılaşma yolunda Batı müziği örnek alınarak, belirtilen hedeflere uygun müzik yüksekokulları ve konservatuvarlar açılmıştır. Günümüze kadar açılan güzel sanatlar fakülteleri, konservatuvar ve müzik öğretmenliği anabilim dallarının sayısı bir hayli yüksektir. Son yıllarda Türkiye’deki müzik eğitiminde göze çarpan önemli bir gelişme ise güzel sanatlar liselerinin sayısındaki artıştır. 1989 yılında ilki dönemin Milli Eğitim Bakanı Avni Akyol tarafından İstanbul’da

kurulmuş olan Güzel Sanatlar Liseleri oluşum süreci başlatılmıştır. Güzel Sanatlar Liseleri bugün orta öğretim düzeyindeki müzik eğitiminin en önde gelen eğitim kurumlarıdır. Türkiye’de 1980 sonrası sanat alanında gerçekleştirilmiş en köklü hamlelerden biri olarak değerlendirilebilecek Güzel Sanatlar Liselerinin kuruluş amaçları, 16 Haziran 2009 tarihli Resmi Gazete’de yayınlandığı şekliyle, Spor Liseleriyle birleştirilerek Millî Eğitim Bakanlığı yönetmeliğinde şu şekilde sıralanmıştır;

MADDE 6 - (1) Öğrencilerin Türk Millî Eğitiminin genel ve özel amaçları yanı sıra güzel sanatlar ve spor alanlarında;

a. İlgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda güzel sanatlar ve spor eğitimi ile ilgili temel bilgi ve beceriler kazanmalarına yönelik eğitim-öğretim görmelerini ve alanlarında başarılı bireyler olarak yetişmelerini,

b. Güzel sanatlar ve sporla ilgili yükseköğretim programlarına hazırlanmalarını,

c. Türk sanat, kültür ve sporuna katkıda bulunan ve başarıyla temsil eden bireyler olarak yetişmelerini,

d. İş birliği içinde çalışma ve dayanışma alışkanlığı kazanarak takım ruhu ile hareket etmelerini,

e. Alanlarıyla ilgili araştırma yaparak yorum ve uygulama yetkinliğine ulaşabilmelerini,

f. Millî ve milletlerarası sanatsal ve sportif faaliyetleri takip ederek bilgi ve kültürlerini geliştirmelerini,

g. Spor disiplini ve centilmenliği ile sanatçı duyarlılığını benimseyen bireyler olarak yetişmelerini sağlamaktır (Resmî Gazete, 2009, Sayı 27138)

1989 yılından günümüze gelene kadar Müzik ve Resim olarak iki branşta eğitim veren Güzel Sanatlar Liselerinin sayısı her geçen yıl artmış ve bugün doksan ikiye ulaşmıştır. Cumhuriyet sonrası Türkiye’deki müzik eğitiminde sürdürülen Batılılaşma politikasına paralel olarak, bugün mevcut Güzel Sanatlar Liselerinin seksen dokuzunda, Batı müziği ekseninde şekillenmiş müzik eğitimi verilmektedir. Ancak, Güzel Sanatlar Liselerinin 2019 yılında Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlanmasının ardından, 2020-21 eğitim yılında İstanbul’da üç yeni Güzel Sanatlar Lisesi, Batı Müziği eğitimi olmaksızın, Türk Müziği ve Halk Müziği alanlarında eğitim verecek şekilde öğrenime açılmıştır. Ayrıca daha önce Batı Müziği ağırlıklı eğitim veren İstanbul’daki Başakşehir Güzel Sanatlar Lisesi’ne Türk Müziği bölümü eklenmiştir. 2020-2021’de yeni açılan Güzel Sanatlar Liseleri’nden ikisine Türk Müziği’nin tarihe mal olmuş bestekârlarından İtrî ve Abdülkadir Meragî’nin isimleri verilmiştir. Türk Müziği bölümü eklenen Başakşehir Güzel Sanatlar Lisesi’nin adı da diğer büyük bestekâr Hammamizade İsmail Dede Efendi’den esinlenerek İsmail Dede Efendi Güzel Sanatlar Lisesi olarak değiştirilmiştir. Ayrıca yapılan protokollerle Beşiktaş İtrî Güzel Sanatlar Lisesi İstanbul Üniversitesi’nin, Pendik Abdülkadir Meragî Güzel Sanatlar Lisesi Marmara Üniversitesi’nin, Başakşehir İsmail Dede Efendi Güzel Sanatlar Lisesi ise İstanbul Teknik Üniversitesi’nin himayesi altına alınmıştır. Üniversitelerin himayesi altına alınan söz konusu üç

Güzel Sanatlar Lisesinde dört yıllık eğitim sürecinin başına İngilizce Hazırlık sınıfı eklenmiştir. 2020-21 öğretim yılında yeni açılan Atakent Güzel Sanatlar Lisesine Türk Müziği’nin yaşayan usta ses sanatçısı ve bestekârı Prof. Dr. Alâeddin Yavaşca’nın ismi verilmiştir. Ancak Atakent Güzel Sanatlar Lisesi bu ismi almadan önce, kuruluş aşamasında Batı Müziği eğitimi vermek üzere planlanmış bir okuldur. Yine 2020-21 öğretim yılında açılan Bağcılar Hikmet Barutçugil Güzel Sanatlar Lisesi, Batı Müziği eğitimi olmaksızın Türk Müziği ve Halk Müziği eğitimi vermek üzere öğrenime başlamıştır.

İstanbul’da yeni açılan üç Güzel Sanatlar Lisesinin Türk Müziği ve Halk Müziği alanında eğitim vermeye başlaması, ayrıca mevcut bir Güzel Sanatlar Lisesine Türk Müziği bölümü eklenmesi tüm Güzel Sanatlar Liselerindeki ders dağılım şemasında büyük değişiklik yapmamıştır. Bu okulların sadece Türk Müziği ve Halk Müziği alanında eğitim vermek amacıyla kurulmalarına rağmen, tüm Güzel Sanatlar Liselerinde kullanılan ve Batı Müziği derslerinin yoğunlukta olduğu öğretim programı uygulanmaya devam etmektedir. Mevcut durumda doksan iki okuldan seksen dokuzunda Batı Müziği eğitimi verilmekte, yeni açılan üç okul, sadece Türk Müziği ve Halk Müziği eğitimi vermektedir. Doksan iki okulun yeni açılanlar dışında onunda Halk Müziği, dördünde ise Türk Müziği bölümü mevcuttur. Türk Müziği bölümü bulunan okullar İstanbul Avni Akyol Güzel Sanatlar Lisesi, Bursa Zeki Müren Güzel Sanatlar Lisesi, Başakşehir İsmail Dede Efendi Güzel Sanatlar Lisesi ve Kahramanmaraş Güzel Sanatlar Lisesi’dir. Halk Müziği bölümü bulunan okullar ise Ankara Mimar Sinan Güzel

Sanatlar Lisesi, Batman TOBB Güzel Sanatlar Lisesi, Başakşehir İsmail Dede Efendi Güzel Sanatlar Lisesi, Bakırköy Güzel Sanatlar Lisesi, İzmir Işılay Saygın Güzel Sanatlar Lisesi, Kahramanmaraş Güzel Sanatlar Lisesi, Kırıkkale Güzel Sanatlar Lisesi, Kırşehir Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Lisesi, Kütahya Ahmet Yakupoğlu Güzel Sanatlar Lisesi ve Sivas Muzaffer Sarısözen Güzel Sanatlar Lisesi’dir.

Her yıl yapılan yetenek sınavı ile öğrenci kabul eden Güzel Sanatlar Liselerinde, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan öğretim programları kullanılmaktadır. Bu öğretim programlarında genel kültür derslerinin yanı sıra ilgili bölümlerin alan dersleri yer almaktadır.

Milli Eğitim Temel Yasasının 33. maddesine göre kurulan Güzel Sanatlar Liselerinin müzik bölümlerinde uygulanan ve 19.02.2018 tarihinde Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından yayımlanan müzik öğretim programı kapsamında piyano dersi dört yıl süresince zorunlu olarak okutulan dersler kapsamındadır.2017 - 18 öğretim yılında Batı Müziği eğitimi alan öğrencilere Halk Müziği enstrümanı olan bağlamayı zorunlu ders çerçevesinde öğrenme kuralı getirilmiştir. Buna karşılıkTürk müziği enstrümanlarına yönelik zorunlu ders söz konusu olmamıştır. Oysa, müzik eğitiminin temel boyutlarından biri olan çalgı eğitiminin yapılmadığı durumlarda, müzik eğitimi ya eksik, ya yetersiz ya da yeterince sağlam ve tutarlı olmaz (Tanrıverdi, 1997, s.8).

Güzel Sanatlar Lisesi’ne yeni başlayan öğrencilere yönelik 9. sınıf müzik öğretim programına baktığımızda Türk Müziği ve

Batı Müziği eğitiminde haftada ikişer saat teorik ders verildiğini görmekteyiz. Ancak müzikle yeni tanışan öğrenciler ek olarak her hafta bir saat zorunlu piyano dersi almaya başlamaktadırlar. İlk yıl Türk Müziği ya da Halk Müziği enstrüman dersi programa konmamıştır. Zorunlu piyano dersi almaya başlayan öğrenciler çoğunlukla ilk yıl programda bulunan seçmeli enstrüman derslerinde de, aldıkları eğitime paralel olarak bir başka Batı Müziği enstrümanını tercih etmektedirler. Diğer yandan Güzel Sanatlar Liselerinde öğretmenlik yapanların büyük çoğunluğunun, üniversitelerin eğitim fakültelerinin müzik eğitimi bölümünden mezun olan ve eğitim süreci boyunca Batı müziği eğitimi alan kişilerden oluşması, Türk Müziği alanında sağlıklı bir eğitimi imkansız kılmakta, ayrıca Güzel Sanatlar Liselerine yeni başlayan gençlerin doğal olarak Batı Müziğine yönlendirilmesine yol açmaktadır. Zira “ülkemizde müzik öğretmeni olabilmek için eğitim fakültelerinde yer alan güzel sanatlar eğitimi bölümünün müzik öğretmenliği bölümünden mezun olmak gerekiyor”. Türk Müziği eğitimi veren konservatuvarlardan mezun olanların öğretmenlik yapmaları için ise orta öğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programını ya da pedagojik formasyon programını tamamlayarak başvuruları istenmektedir. Bu uzun süreç genellikle konservatuvar mezunlarının başka alanları tercih etmelerine yol açmaktadır. Eğitim Fakültelerindeki müzik öğretmenliği lisans bölümlerinde ise Batı Müziği ağırlıklı bir eğitim verilmektedir. Güzel Sanatlar Liselerinde müzik öğretmeni olanlar, bu alt yapı üzerinden öğrencilerini yönlendirmektedirler.

Tam bu noktada “Türk musikisi eğitimi neden gereklidir?” sorusuna verdiği cevapta Varol’un sözlerine dikkat çekmekte fayda vardır. Varol, Türk çocuğunun Türk ses sistemine uygun bir müziği öğrenmesi, hiç olmazsa ana hatlarıyla Bach’ın hayatını bildiği kadar Dede Efendi’nin de hayatını bilmesi, Haydn’ın hayatını, doğduğu yeri, yaşadığı ili ve verdiği eserleri bildiği kadar İtaliya’nın de eserlerini ve yaşadığı devri bilmesi gerektiğini vurgulamıştır (Varol,1988, s.37).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile Güzel Sanatlar Liselerinde uygulanan müzik öğretim programındaki Türk Müziği, Halk Müziği ve Batı Müziği türlerindeki haftalık ders saati planlamalarının müzik bölümündeki öğrenci sayılarına yansımalarının ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu çalışmanın veriler eşliğinde ortaya koyulmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Önemi

Müzik öğretimi ile ülke bazında bireylere kazandırılmak istenen birçok davranış ve bilginin yanında kültürel miras aktarımını gerçekleştirmek, Atatürk’ün Türk müziğinin gelişmesine ilişkin görüşlerini kavratmak ve Atatürk ilke ve inkılaplarına gönülden bağlı, kültürlü bireyler olarak yetişmelerini sağlamak, Milli Eğitim Bakanlığı müzik öğretim programı genel amaçları arasında yer almaktadır (Aksu, 2015, s.62)

Bu çerçevede, Güzel Sanatlar Liselerinde uygulanan müzik öğretim programına yerleştirilmiş Türk Müziği, Halk Müziği ve Batı müziği türlerindeki haftalık ders saati planlamalarının, müzik bölümündeki öğrenci sayılarına yansımaları hakkında bilgi sahibi olmak, bize müzik

öğretim programlarının hazırlanması ve amaçlanan hedeflere uygun olması konusunda katkı sağlayacaktır. Zira, ülkemizdeki Güzel Sanatlar Liselerinde uygulanan müzik öğretim programının eksik yönlerini gidermek adına yeni stratejiler geliştirmek, Milli Eğitim Bakanlığı’nın belirlediği amaçların gerçekleştirilmesi açısından büyük önem arz etmektedir.

Metodoloji

Materyal ve Yöntem

Araştırma, kaynak taramasına, Milli Eğitim Bakanlığı Öğrenci İşleri Daire Başkanlığından alınan Güzel Sanatlar Liseleri öğrenci verilerine ve 19.02.2018 tarihinde Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından yayımlanan Güzel Sanatlar Liselerinde uygulanan müzik öğretim programı kapsamındaki haftalık ders programına dayanmaktadır.

Güzel Sanatlar Liseleri öğrenci verileri ve Güzel Sanatlar Liselerinde uygulanan müzik öğretim programı araştırmanın ana materyalidir. İkincil materyal olarak çeşitli dergiler, kitaplar, raporlar vb. kaynaklar kullanılmış, internet ortamındaki kaynaklar taranmıştır.

İnceleme türü olarak araştırma modeli tercih edilmiştir. “İnceleme türü araştırma modelinde, problemin tanımlanması, keşfedilmesi, problemin kesin olarak saptanması, geçerli değişkenlerin ve bunlar arasındaki ilişkilerin belirlenmesi söz konusudur.” (İslamoğlu, Alınacak, 2014). Öyle ki, araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve var olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilemez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli

olan, ona uygun biçimde “gözleyip” belirleyebilmektir (Karasar, 2005, 77).

Araştırma Modeli

Çalışmamızda uygulanan model, karşılaştırmalı araştırma modelidir. Karşılaştırmalı araştırma modeli, en az iki değişkenden oluşan durumlar arasında karşılaştırmaların yapıldığı çalışmalardır. Konu ile ilgili veriler toplanarak verilerin analiz edilmesi amaçlanmaktadır. Karşılaştırmalı araştırma modeli yönteminin kullanıldığı bu çalışmada, veri toplamak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı Öğrenci İşleri Daire Başkanlığından alınan Güzel Sanatlar Liseleri öğrenci verileri ve 19.02.2018 tarihinde Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından yayımlanan Güzel Sanatlar Liselerinde uygulanan müzik öğretim programı haftalık ders programı kullanılmıştır.

Bulgular ve Analiz

Araştırmanın genel amacı doğrultusunda, Güzel Sanatlar Liselerinde uygulanan müzik öğretim programının haftalık planı incelendiğinde, öncelikle dokuzuncu sınıflarda zorunlu dersler çerçevesinde kültür derslerinin ağırlıkta olduğu, müzik derslerinin toplam saatinin altı ile sınırlandırıldığı görülmektedir. Beş seçmeli ders ve rehberlik dersinin hesaplanmasıyla birlikte haftalık kırk saat olan derslerin dağılımlarına bakıldığında, Batı müziği derslerinin haftada üç ders saati ile toplam ders saati içerisindeki oranının %7.5 olduğu, Türk müziği derslerinin haftada iki ders saati ile toplam ders saati içerisindeki oranının %5 olduğu belirlenmiştir (bkz. Tablo-1). Ayrıca seçime bağlı olduğu için tabloda Batı Müziği ya da Türk Müziği içinde gösterilemeyen ve Diğer Dersler arasında bulunan Çalgı Eğitimi dersinin, mevcut

sistemde gerek ana branşları genellikle Batı Müziği sazları olan öğretmenlerin yönlendirmesi, gerek zorunlu piyano dersinin etkisiyle öğrenciler tarafından Batı Müziği enstrümanlarından biri olarak seçildiği bölümlere göre öğrenci sayılarından anlaşılmaktadır. Halk Müziği ise dokuzuncu sınıfta ne teorik bilgi ne de çalgı eğitimi alanında ders olarak programa yerleştirilmemiştir. Bu çerçevede dokuzuncu sınıfa başlayan öğrenciler yıl boyunca, genel olarak öğrenim hayatlarının devamında Batı Müziği'ni tercih edecek alt yapıya sahip hale gelmektedirler.

Onuncu sınıflarda okutulan derslerin haftalık planlamasına bakıldığında öncelikle müzik eğitimi derslerinin arttığı gözlenmektedir. Bu çerçevede Batı Müziği derslerinin haftada yedi ders saati ile toplam ders saati içerisindeki oranının %17.5 olduğu, Türk Müziği derslerinin haftada iki ders saati ile toplam ders saati içerisindeki oranının %5 olduğu, Halk Müziği derslerinin ise haftada bir ders saati ile %2.5 olduğu görülmüştür. Onuncu sınıfta seçmeli derslere yer verilmemiş, tüm dersler zorunlu ders olarak planlanmıştır. (bkz. Tablo-2)

Tablo-1. 9. Sınıf Müzik Derslerinin Haftalık Ders Saatine Oranı

9. Sınıf Müzik Derslerinin Haftalık Ders Saatine Oranı		
Dersler	Haftalık Ders Saati	%
Diğer Dersler	35	87,5
Batı Müziği	3	7,5
Türk Müziği	2	5
Toplam	40	100

Tablo-2.10. Sınıf Müzik Derslerinin Haftalık Ders Saatine Oranı

10. Sınıf Müzik Derslerinin Haftalık Ders Saatine Oranı		
Dersler	Haftalık Ders Saati	%
Diğer Dersler	30	75
Batı Müziği	7	17.5
Türk Müziği	2	5
Halk Müziği	1	2.5
Toplam	40	100

On birinci sınıfta okutulan derslerin planlamasında kültür dersleri azalmakta, müzik derslerinin sayısı artmaktadır. Seçmeli ders sayısı haftada dört, rehberlik dersi haftada bir, kültür derslerinin sayısı haftada on beş saat olarak belirlenmiştir. Kalan haftalık yirmi saatlik ders dilimi müziğe ayrılmıştır. Müzik derslerinin oranına bakınca Batı Müziği derslerinin haftada on bir ders saati ile %27.5, Halk Müziği derslerinin yedi ders saati ile %17.5, Türk Dünyası Müzikleri adıyla Türkiye dışında icra edilen otantik müziklerin öğretildiği dersin iki ders saati ile %5 olduğu görülmektedir. On birinci sınıfta Türk Müziği dersi programa konmamıştır. On birinci sınıfta haftada dört saat verilen Çalgı Toplulukları derslerinde Batı Müziği orkestraları oluşturulmakta ve Türk Müziği ile Halk Müziği enstrüman ve repertuarları

enstrümanlarıyla kıyaslanmayacak kadar az oranda Türk Müziği ve Halk Müziği enstrümanlarına ayrılmıştır. Bu nedenle Batı Müziği kapsamı içinde gösterilmiştir. Öte yandan Türk Dünyası Müzikleri dersinin içeriğinde yer alan müzikler, Türk Müziği’nin makamsal yapısı içine alınıp Türk Müziği dersi olarak değerlendirilemeyecek kadar farklıdır. Dolayısıyla iki saatlik bu ders ayrı bir başlık altında değerlendirilmiştir.

On ikinci sınıfta okutulan derslerin programında kültür dersleri daha da azaltılarak haftada on üç saate indirilmiştir. Rehberlik saati ve üç saat seçmeli dersleri bu sayıya ekleyip toplam kırk saatlik haftalık ders sayısından çıkardığımızda, müzik ders programının daha önceki üç yıla göre arttırıldığını ve toplamda yirmi üç saate

Tablo-3.11. Sınıf Müzik Derslerinin Haftalık Ders Saatine Oranı

11. Sınıf Müzik Derslerinin Haftalık Ders Saatine Oranı		
Dersler	Haftalık Ders Saati	%
Diğer Dersler	20	50
Batı Müziği	11	27.5.5
Türk Müziği	0	0
Halk Müziği	7	17.5
Türk Dünyası Müzikleri	2	5
Toplam	40	100

konu dışı kalmaktadır. Dolayısıyla Çalgı Toplulukları dersi, oranlar hesaplanırken Batı Müziği kapsamında ele alınmıştır. Çalgı Eğitimi dersi ise Türk Müziği ve Halk Müziği bölümü bulunmayan Güzel Sanatlar Liselerinde tamamen, bu bölümlere sahip okullarda da Türk Müziği ve Halk Müziği öğrenci sayılarından anlaşılacağı gibi, Batı Müziği

çıktığını görmekteyiz. Müzik derslerinin çeşitlenmesine bağlı olarak içerikleri incelediğimizde iki saatlik Drama ve iki saatlik Bilişim Destekli Müzik derslerinin Batı Müziği kapsamına girdiğini görmekteyiz. Müzik Kültürü dersinde genel müzik eğitiminden yola çıkarak hem Batı Müziği hem Türk Müziği konu edilmektedir. Oranları belirlerken iki

saatlik Müzik Kültürü dersinin bir saati Batı Müziği, bir saati Türk Müziği olarak hesaplanmıştır. Aynı şekilde iki saatlik Türk ve Batı Müziği Tarihi dersi de iki farklı tür müziğin sayısal verileri arasında birer saat olarak paylaştırılmıştır. Bu çerçevede müzik derslerinin yoğunlaştırıldığı Güzel Sanatlar Lisesi son sınıftaki müzik türü dağılımı şöyle olmaktadır: Batı Müziği dersleri on dört ders saati ile %35, Halk Müziği dersleri üç ders saati ile %7.5, Türk Müziği dersleri altı ders saati ile %15.

Tablo 1-2-3-4'teki haftalık ders dağılımlarının müzik alanı öğrenci sayılarına yansımaları şöyledir: Türkiye genelinde 2020-21 öğretim yılında Güzel Sanatlar Liselerinin sınavını kazanıp hazırlık sınıfı olmayan bir okula yerleşmiş müzik öğrencisi sayısı iki bin üç yüz yirmi üç olmuştur. Bu öğrencilerin müzik türlerini tercih etmelerine bağlı olarak dağılımlarına bakıldığında, Batı müziğini iki bin iki yüz yirmi iki öğrencinin, Halk Müziğini seksen dokuz öğrencinin, Türk Müziği'ni ise on iki

Tablo-4.12. Sınıf Müzik Derslerinin Haftalık Ders Saatine Oranı

12. Sınıf Müzik Derslerinin Haftalık Ders Saatine Oranı		
Dersler	Haftalık Ders Saati	%
Diğer Dersler	17	42.5
Batı Müziği	14	35
Türk Müziği	6	15
Halk Müziği	3	7.5

Tablo-5.Güzel Sanatlar Lise 9. Sınıf Müzik Öğrencisi Dağılımı (2020-21)

Hazırlık Olmayan GSL 9. Sınıf Müzik Öğrenci Dağılımı ((2020-21)		
Müzik Alanı	Öğrenci Sayısı	Yüzdeler (%)
Batı Müziği	2222	95,7
Türk Halk Müziği	89	3,8
Türk Müziği	12	0,5
Toplam Öğrenci Sayısı	2323	100

Tablo-6.Güzel Sanatlar Hazırlık ve 9. Sınıf Müzik Öğrencisi Dağılımı (2020-21)

2020-21 GSL Hazırlık ve 9. Sınıf Müzik Öğrencisi Dağılımı		
Müzik Alanı	Öğrenci Sayısı	Yüzdeler (%)
Batı Müziği	2251	93.1
Türk Halk Müziği	114	4.8
Türk Müziği	51	2.1
Toplam Öğrenci Sayısı	2416	100

öğrencinin seçtiği görülmektedir. Batı Müziğini tercih eden öğrencilerin toplam dokuzuncu sınıf müzik öğrencisi sayısına oranı %95.7, Halk Müziğini tercih eden öğrencilerin toplam dokuzuncu sınıf müzik öğrencisi sayısına oranı %3.8, Türk Müziğini tercih eden öğrencilerin toplam dokuzuncu sınıf müzik öğrencisi sayısına oranı ise %0.5 olmuştur(bkz. Tablo-5).

Tabloda yer alan on iki Türk Müziği öğrencisinin sadece Bursa Zeki Müren Güzel Sanatlar Lisesi’ne kayıt olan öğrenciler olması, Türk Müziği bölümü bulunan diğer okulların 2020-21 öğretim yılında bu bölümleri için öğrenci kaydetmemiş olmaları bir başka ilgi çekici noktadır. Halk Müziği bölümü bulunan Güzel Sanatlar Liselerinden Buca Işıl Saygın Güzel Sanatlar Lisesi ve Kahramanmaraş Güzel Sanatlar Lisesi 2020-21 öğretim yılında bu bölümlerine öğrenci kaydetmemiştir.

2020-21 öğretim yılında açılan ve şun anda hazırlık sınıfında okuyan öğrencileri bölümlerine göre Batı Müziği, Türk Müziği ve Halk Müziği öğrencisi şeklinde hesaba katarak dokuzuncu sınıfların sayısal verilerini incelediğimizde, genel öğrenci sayısının iki bin dört yüz on altıya ulaştığı, Batı Müziği öğrenci sayısının iki bin iki yüz elli bir, Halk Müziği öğrenci sayısının yüz on dört, Türk Müziği öğrenci sayısının ise elli bir olduğu görülmektedir. Hazırlık sınıfı ile Batı Müziği eğitimi alan burada tabloya dahil edilen öğrenciler sadece İTÜ himayesine giren Başakşehir İsmail Dede Efendi Güzel Sanatlar Lisesi’nde bulunmaktadır. Hazırlık sınıfı bulunan ve öğrencileri buradaki tabloya dahil edilen diğer iki okul (İtri GSL ve Abdülkadir Meragi GSL) sadece Türk Müziği ve Halk Müziği eğitimi vermek üzere açılmıştır. Buna göre oranlar değişmiş, Batı Müziği

bölümleri %93.1, Halk Müziği bölümleri %4.8 ve Türk Müziği bölümleri %2.1 oranında öğrenci sayısına ulaşmıştır (bkz. Tablo-6). Bu değişim, sadece Türk Müziği ve Halk Müziği eğitimi veren okullar açılmasının özellikle Türk Müziği alanında öğrenci yetiştirilmesine %1.6 oranında pozitif etki yaptığını göstermektedir. Bu noktada, yeni açılan ve Marmara Üniversitesi himayesinde faaliyet göstermeye başlayan Abdülkadir Meragi Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Hazırlık Sınıfına sadece Halk Müziği öğrencisi alındığını, Türk Müziği öğrencisi kaydı yapılmadığını belirtmek gerekir. Aynı şekilde hazırlık sınıfı olmadan yeni açılan ve sadece Türk Müziği ve Halk Müziği bölümleri bulunan Hikmet Barutçugil Güzel Sanatlar Lisesi’nin de Türk Müziği bölümüne öğrenci kaydı yapılmamıştır. Bunun gerekçesinin, açılış takviminin gerekli tanıtımları yapmak için geç kalması olduğu tahmin edilmektedir. Yetenek sınavı ile öğrenci alan okullara başvuru e-kılavuzu 2020’de İstanbul’da tematik olarak açılan söz konusu yeni Güzel Sanatlar Liselerinin adları yer alamamıştır.

Onuncu sınıflarda okuyan müzik öğrencilerinin dağılımlarına bakıldığında, Batı Müziği öğrencilerinin, bin dokuz yüz altmış ile toplam onuncu sınıf müzik öğrencisi sayısına oranının % 94.1, Halk Müziği öğrencilerinin yüz beş ile toplam onuncu sınıf müzik öğrencisi sayısına oranının %5 ve Türk Müziği öğrencilerinin on dokuz ile toplam onuncu sınıf müzik öğrencisi sayısına oranının % 0.9 olduğu saptanmıştır (bkz. Tablo-7)

On birinci sınıflarda okuyan müzik öğrencilerinin dağılımlarına bakıldığında, Batı Müziği öğrencilerinin, bin altı yüz seksen beş ile toplam on birinci sınıf

müzik öğrencisi sayısına oranının %94.3, Halk Müziği öğrencilerinin altmış iki ile toplam on birinci sınıf müzik öğrencisi sayısına oranının %3.5 ve Türk Müziği öğrencilerinin otuz dokuz ile toplam on birinci sınıf müzik öğrencisi sayısına oranının %2.2 olduğu saptanmıştır (bkz. Tablo-8)

On ikinci sınıflarda okuyan müzik öğrencilerinin dağılımlarına bakıldığında, Batı Müziği öğrencilerinin, bin beş yüz altmış dört ile toplam on ikinci sınıf müzik öğrencisi sayısına oranının %95.5, Halk Müziği öğrencilerinin altmış altı ile toplam on ikinci sınıf müzik öğrencisi sayısına oranının %4 ve Türk Müziği

Tablo-7.Güzel Sanatlar Lise 10. Sınıf Müzik Öğrencisi Dağılımı

Güzel Sanatlar Lise 10. Sınıf Müzik Öğrenci Dağılımı		
Müzik Alanı	Öğrenci Sayısı	Yüzdeler (%)
Batı Müziği	1960	94,1
Türk Halk Müziği	105	5
Türk Müziği	19	0,9
Toplam Öğrenci	2084	100

Tablo-8.Güzel Sanatlar Lise 11. Sınıf Müzik Öğrencisi Dağılımı

Güzel Sanatlar Lise 11. Sınıf Müzik Öğrenci Dağılımı		
Müzik Alanı	Öğrenci Sayısı	Yüzdeler (%)
Batı Müziği	1685	94.3
Türk Halk Müziği	62	3.5
Türk Müziği	39	2.2
Toplam Öğrenci	1786	100

Tablo-9.Güzel Sanatlar Lise 12. Sınıf Müzik Öğrencisi Dağılımı

Güzel Sanatlar Lise 12. Sınıf Müzik Öğrenci Dağılımı		
Müzik Alanı	Öğrenci Sayısı	Yüzdeler (%)
Batı Müziği	1564	95.5
Türk Halk Müziği	66	4
Türk Müziği	9	0.5
Toplam Öğrenci	1639	100

Tablo-10.Güzel Sanatlar Liseleri toplam müzik öğrencisi dağılımı

Güzel Sanatlar Liseleri Toplam Müzik Öğrencisi Dağılımı (2020-21)		
Müzik Alanı	Öğrenci Sayısı	Yüzdelik (%)
Batı Müziği	7460	94,1
Türk Halk Müziği	347	4,4
Türk Müziği	118	1,5
Toplam Öğrenci	7925	100

öğrencilerinin dokuz ile toplam on ikinci sınıf müzik öğrencisi sayısına oranının %0.5 olduğu saptanmıştır (bkz. Tablo-9)

Güzel Sanatlar Liselerinde okuyan müzik öğrencilerinin (Hazırlık-9-10-11-12. sınıflar) toplam sayısının müzik türlerine göre dağılımlarına bakıldığında, yedi bin dört yüz altmış ile Batı Müziği öğrencilerinin toplam müzik öğrencisi sayısına oranının %94.1, üç yüz kırk yedi ile Halk Müziği öğrencilerinin toplam müzik öğrencisi sayısına oranının %4.4 ve yüz on sekiz ile Türk Müziği öğrencilerinin toplam müzik öğrenci sayısına oranının %1.5 olduğu belirlenmiştir (bkz. Tablo-10)

Tüm bu veriler ışığında, Batı müziği derslerinin programda yüksek orana sahip olmasının bir sonucu olarak, toplam öğrenci sayısındaki Batı Müziği öğrencilerinin yüzdelik oranının da yüksek olduğu belirlenmiştir. Güzel Sanatlar Liselerinde uygulanan müzik öğretim programı haftalık ders programı Tablo 11’de verilmiştir.

Güzel Sanatlar Liselerinin müzik eğitim programına dayalı haftalık ders programlarının Batı müziği ağırlıklı olarak şekillendirilmesi, okula girdikten sonra yapmak zorunda oldukları müzik

türü seçiminde Batı Müziği’ni tercih eden öğrenci sayısını pozitif yönde etkilemektedir. 2020-21 verilerine göre Güzel Sanatlar Liseleri’ndeki toplam yedi bin dokuz yüz yirmi beş müzik öğrencisinin yedi bin dört yüz altmış yani %94.1’i Batı Müziği öğrencisi olmayı tercih etmiştir. Halk Müziği’ni tercih eden toplam üç yüz kırk yedi öğrenci tüm müzik öğrencilerinin %4.4’ünü oluşturmaktadır. Türk Müziği’ni tercih eden yüz on sekiz öğrenci ise tüm müzik öğrencilerinin %1.5’idir. 2020 - 21 eğitim yılında mevcut doksan iki Güzel Sanatlar Lisesi içinde Batı Müziği eğitimi yanında Türk Müziği bölümü olan dört okuldan sadece bir tanesinin Türk Müziği bölümüne yeni öğrenci almış olması diğerlerinde yeni kayıt yapılmaması ise daha da düşündürücüdür. Bu konunun paralelinde Batı Müziği eğitimi yanında Halk Müziği bölümü bulunan on okuldan iki tanesinin de 2020-21 yılında yeni Halk Müziği öğrencisi kayıt etmemiş olduğu görülmektedir. Bunlara mukabil Milli Eğitim Bakanlığı’nın bu yıl tematik anlamda sadece Türk Müziği ve Halk Müziği eğitimi vermek üzere üç yeni okul açmış olmasının toplam Türk Müziği ve Halk Müziği öğrenci sayısına pozitif etkisi olmuştur. Hazırlık sınıfına kayıt olarak Türk Müziği eğitimine yönelmek isteyen

otuz dokuz öğrenci ile toplam Türk Müziği öğrencisi sayısı on ikiden elli bire çıkmış, hazırlık sınıfına kayıt olarak Halk Müziği eğitimine yönelmek isteyen yirmi beş öğrenci ile toplam Halk Müziği öğrencisi sayısı seksen dokuzdan yüz on dörde çıkmıştır. Bu okulların açılmasıyla birlikte özellikle Türk Müziği'ne yönelik talep artışı dikkat çekicidir. Tematik nitelikteki Türk Müziği ve Halk Müziği eğitimi veren üç okulun açılış tarihleri itibarıyla planlamaya dahil olamamalarından dolayı Yetenek Sınavı ile Öğrenci Alan Okullara Başvuru E-kılavuzu 2020'de yer alamamış olmaları, Türk Müziği ve Halk Müziği öğrenci sayılarının artışıındaki ivmenin istenen düzeye ulaşmadığının bir göstergesidir. Bu okulların, Yetenek Sınavı ile Öğrenci Alan Okullara Başvuru E-kılavuzunda yer almalarıyla birlikte, gelecek yıllarda öğrenci sayılarının daha da artacağı öngörülmektedir.

Sonuç

Son yirmi yıldan beri güzel sanatlar fakülteleri, konservatuvar ve müzik öğretmenliği anabilim dallarının sayısı giderek artmaktadır. Bununla birlikte güzel sanatlar liselerinin sayısında da ciddi bir artış görülmektedir. Güzel Sanatlar Liselerinin kuruluş amaçlarına uygun olarak Türk toplumunun kültürel ve tarihsel değerlerini müzik aracılığıyla gelecek nesillere taşımak için lazım olan eğitim çalışmalarının arttırılması ve mevcut sistemin yeniden şekillendirilmesi eldeki veriler ışığında önemli bir gerekliliktir. Türkiye'deki Türk Müziği eğitimi veren konservatuvarlardan mezun olanların, mezuniyet sonrasında Türk Müziği ve Halk Müziği branşlarında öğretmen olarak Güzel Sanatlar Liselerine başvurabilmelerinin yolunun açılması, bu imkanın açılmasına bağlı olarak özellikle çalgı eğitimi konusunda

zorunlu ders olarak okutulan piyano ve bağlama derslerinin yanında diğer Batı Müziği enstrümanları kadar Türk Müziği ve Halk Müziği enstrüman eğitimine yer verilmesi, Güzel Sanatlar Liselerindeki müzik öğrencilerinin müzik türü seçimlerinde daha dengeli bir dağılımın ortaya çıkmasını sağlayacaktır. Bu noktada enstrüman eğitiminin müzik eğitiminde vazgeçilmez bir rolü olduğunu vurgulamak lazımdır. Elbette Eğitim Fakültelerindeki Müzik Öğretmenliği bölümünün ders programının Batı Müziği ağırlıklı olmaktan çıkarılarak, bu okullarda her üç müzik türüne yönelik ayrı branşlarla öğretmen yetiştirilmesi, söz konusu dengesizliğin çözümünü çok daha kolaylaştıracaktır. Bunların ötesinde bir milli politika olarak kendi öz müziğimizin değerinin anlatılması, Batı Müziği'nin çokseslilik anlamında ulaştığı evrensel değerın tekseslilikte kendi müziğimizde de yer aldığı toplumumuzun her sosyal katmanına ifade edilmesi ve devlet kurumları bünyesinde faaliyet gösteren Türk Müziği ve Halk Müziği sanatçılarının organize edilerek bu anlamdaki toplumsal algıyı güçlendirecek çalışmalar yapmalarının sağlanması, orta ve uzun vadede, müzik eğitimimizdeki Batı Müziği yönelimli yaklaşımın değişmesini sağlayacaktır. Bu anlamda çalışacak bürokratik kadroların müzik eğitime sahip bireylerden oluşması ise yöntemlerin belirlenmesinde büyük öneme sahiptir. Türk Müziği yüzlerce yıl öncesinden günümüze gelmeyi ve yaşamayı başaran güçlü yapısıyla, sahip çıkılarak gelecek nesillere sağlıklı şekilde aktarılmayı hak eden çok değerli bir kültürel mirastır.

Kaynakça

Akkaş, Salih. (1997). "Cumhuriyet Dönemi'nde Türk Müziğinin Türk Müzik

- Eğitimindeki Yeri“ 4. İstanbul Türk Müziği Günleri Türk Müziğinde Eğitim Sempozyumu, İstanbul.
- Aksu, Cahit. (2015). “Türkiye’nin Geliştirilecek Ortaokul Müzik Öğretim Programında Bulunması Gereken Bazı Genel Amaçlar”,*Milli Eğitim Eğitim Ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 207(4), 56-57.62
- Akyüz, Y. (1994). *Türk Eğitim Tarihi*. İstanbul: Pegem Akademik Yayıncılık.
- Ayas, O. Güneş (2014). *Müzik İnkılabının Sosyolojisi*, İstanbul: Doğu Kitabevi
- Coa, Mf. Hus, 16/57
- Demircioğlu, Nail (2019). 1923’den Günümüze İlkokul Ve Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programlarında Geleneksel Türk Müziği Unsurlarının İncelenmesi Ve Değerlendirilmesi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Deniz, Ünsal (2017).”Türk Musikisi İnkılâbı Bağlamında Klasik Türk Musikisi Çalgıları”, *İnönü Üniversitesi Kültür Sanat Dergisi*, Cilt/Vol. 3, Sayı/No 1, S. 28-47.
- Ergin, Osman (1977). *Maârif Tarihi*, İstanbul: Eser Matbaası.
- Ertürk, S. (1997). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Meteksan Matbaacılık Ve Teknik Sanayi A.Ş.
- İslamoğlu, Ahmet Hamdi ve Alınacıık, Ümit (2014). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş.
- Karasar, Niyazi (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kendüzler, Mustafa (2019). 1995 Yılından İtibaren Ortaokul Müzik Ders Kitaplarında Geleneksel Türk Müzik Türlerinin Yer Alma Durumunun Araştırılması, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Maârif Vekâleti Talim Ve Terbiye Dairesi (1926), *İlk Mektep Kitapları Tedkîk Komisyonunun Mûsikî Kitapları Hakkındaki Raporu*, Milli Matbaa, İstanbul.
- Millî Eğitim Bakanlığı Talim Ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, *Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Öğretim Programı 2018*, S. 60
- Resmî Gazete, (2009) Millî Eğitim Bakanlığı Yönetmeliğinde Türk Millî Eğitiminin Genel Ve Özel Amaçları. Sayı: 27138
- Özden, E. (2019). *Osmanlı Devleti’nin Konservatuvarı Darüelhan*, Ankara: AKM Yayınları.
- Özden, E. (2020). *Osmanlı Maârihi’nde Mûsikî*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Sun, M. (1969). *Türkiye’nin Kültür-Müzik-Tiyatro Sorunları*. Ankara: Ajans-Türk.
- Tanrıverdi, A. (1997) “Güzel Sanatlar Liselerinin Müzik Bölümlerinde Uygulanan Çalgı Eğitimi Ve Viyolanın Çalgı Eğitimi İçerisindeki Yeri”, *Mavi Nota Müzik Ve Sanat Dergisi*, Sayı:16.
- Uzunçarşılı, İ. Hakkı (1977). “Osmanlılar Zamanında Saraylarda Mûsikî”, *Bellekten*, Ankara, S. 161.

Varış, Fatma (1996). Eğitimde Program Geliştirme. Ankara: Alkim.

Varol, Necdet (1988). “Müzik-Toplum Etkileşimi”, Birinci Müzik Kongresi Bildirileri 1, 28-33.

İnternet Kaynakları

<http://www.kultur.gov.tr/TR-96530/turk-musikisinin-yasaklanmasi.html>

<https://slideplayer.biz.tr/slide/12564235/>

https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/photos/2020/06/04/yetenek-sinavi-e-kilavuzu-2_5ed8c92575a6c.pdf

https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Muzik_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf

<https://www.nasilolunur.net/muzik-ogretmeni-nasil-olunur.html?cn-reloaded=1>

Türkiye’deki güzel sanatlar liselerinin müzik dersi öğretim programlarının öğrenci alan seçimi üzerindeki etkileri üzerine bir araştırma

Ek- 1: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın Güzel Sanatlar Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi Hakkındaki Raporu

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

Sayı	60	Konu: Ortaöğretim Güzel Sanatlar Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi (Müzik, Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği, Görsel Sanatlar)
Tarih	19/02/2018	
Kurulda Gör. Tarihi	13/02/2018	
Önceki Kararın Tarih ve Sayısı	30/05/2017-53 29/06/2016-47 29/06/2016-45 29/06/2016-43 29/06/2016-41 27/01/2014-6	

Ortaöğretim Genel Müdürlüğünün 22/01/2018-21658195-121.01-E.1605747 ve 05/02/2018-21658195-121.01-E.2330561 tarihli ve sayılı yazıları üzerine Kurulumuzda görüşülen **Güzel Sanatlar Lisesi Haftalık Ders Çizelgesinin (Müzik, Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği, Görsel Sanatlar)**;

1. Ortak ve seçmeli dersler bölümünün 2018-2019 eğitim-öğretim yılından itibaren tüm sınıf düzeylerinde ekli örneğine göre uygulanması,

2. Alan derslerinde ise kademeli geçiş sürecinin devam etmesi,

Kurulumuzun 30/05/2017 tarihli ve 53 sayılı kararı ekinde yer alan Güzel Sanatlar Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi ile 27/01/2014 tarihli ve 6 sayılı kararı ekinde yer alan Güzel Sanatlar Lisesi Haftalık Ders Çizelgesinin ortak ve seçmeli dersler bölümünün uygulamadan kaldırılması hususunu uygun görüşle arz ederiz.

Dr. Mustafa OTRAR
Üye

Dr. Hüseyin KORKUT
Üye

Doç. Dr. Erkan DİNÇ
Üye

Dr. Hasan KAVGACI
Üye

Kâmil YEŞİL
Üye

Dr. Mehmet SÜRMEİ
Üye

Dr. Hüseyin ŞİRİN
Üye

Alpaslan DURMUŞ
Kurul Başkanı

UYGUNDUR

.../.../2018

İsmet YILMAZ
Millî Eğitim Bakanı

Ek-2: Osmanlı-Fransız Sanayi Mektebi Ders Programı (Dersler: Mûsikî, Pişano, Keman, Teganni Usûlü)

استانبولده منكنه سوقاننده فرقى ر نومردولى انانه مخصوص «مئالى فراسر سانج مكى»

Ecole Professionnelle Turco-Française
de Jeunes Filles
41 Rue Méguéné—STAMBOUL

Programme

Cours Obligatoires

1re PARTIE

Études en Turc & en Français

Lecture, écriture, calcul.
Histoire & géographie.
Sciences usuelles.
Hygiène & Médecine pratique.
Economie domestique.
Soins du ménage, Cuisine.

2me PARTIE

Enseignement professionnel.

Coupe et couture de robes, blouses, tcharitchals etc.
Coupe et couture du linge trousseaux *la pèlles etc.*
Broderie du linge et broderie de fantaisie.
Travaux d'art dessin, dentelles, etc.

CLASSE MATERNELLE
pour les petits enfants, garçons et fillettes, de 4 à 9 ans.
Méthode Froebel

COURS SPÉCIAUX

Anglais.
Allemand.
Musique : Piano, Violon, Chant, etc.

COURS PARTICULIER

Coupe et couture pour dames et jeunes filles ne fréquentant pas l'école.
Ces cours ont lieu 2 fois par semaine.

Pour les renseignements et les admissions s'adresser à la Directrice
Mme L. Kolb 41 Rue Méguéné
Le Rue Méguéné commence devant la porte de la
Salle-Publice Ottomane.
à Stamboul

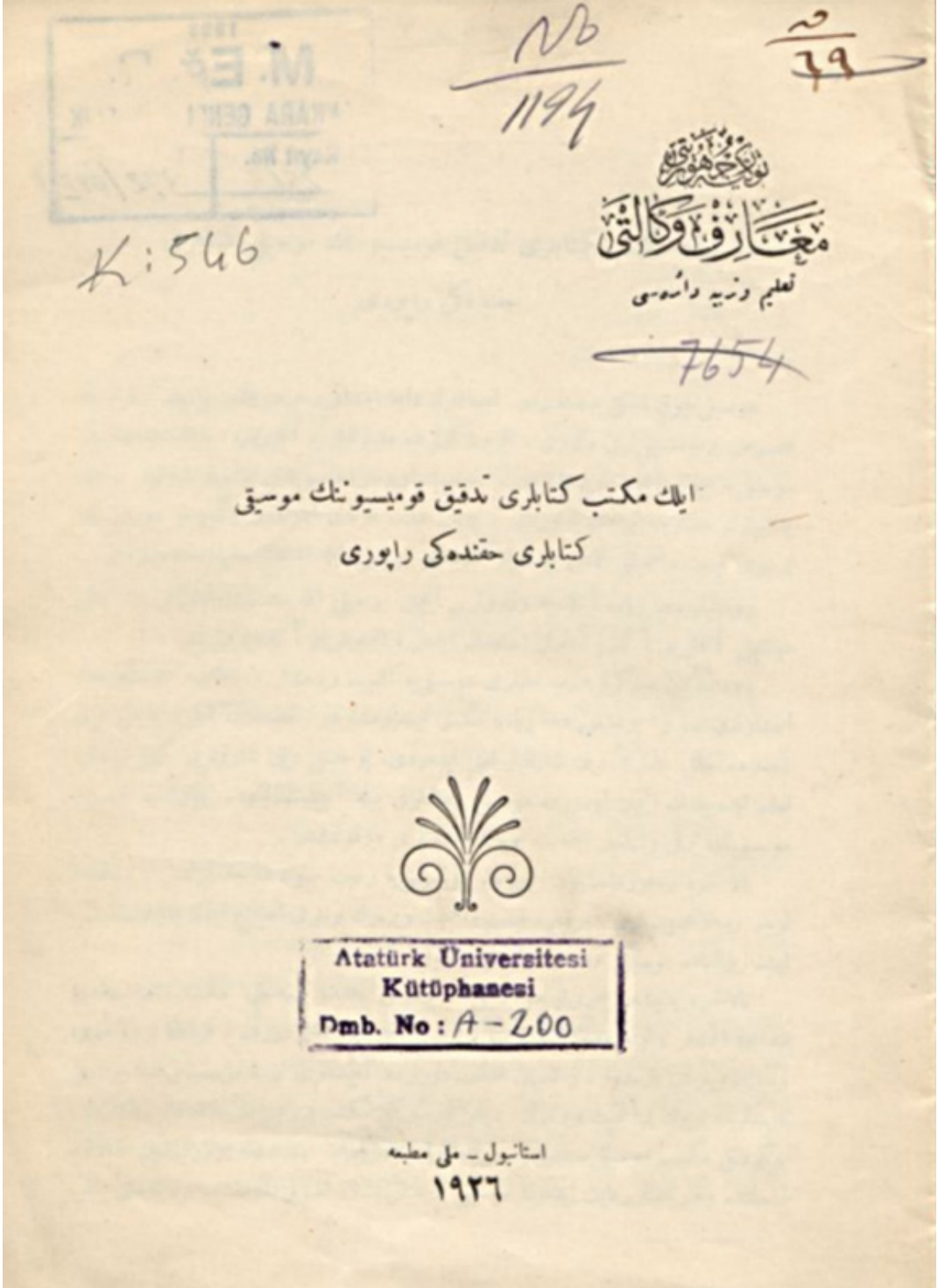
برونگرای
تدریسات اساس عثمانی و فرانسوی اوزره
اجرا ابردیچکدر
مجبوری درس
قسم اول
قرائت، حسن خط، حساب
تاریخ و جغرافیای عثمانی و عمومی
مبایذ، علوم و قون
عملی طب و حفظ الصحه
امور بیه و قواعد طبیح
قسم ثانى
تدریسات صناعیه
فستان، جاشاق، کومناک، جاشور قوندلی بزی
وساژه پیچوب دیککه
جاشور عادى و فانتزى ایتمهله
عملیات صناعیه رسم دانلا وساژه
صیانه مخصوص صنف
اشیوصنف ذکور و انانه مخصوص اولوب
درت یاشندن طقوز یاشنه قدر اولان صیانه قبول
و تدریسات معمل فرمهله اصولی اوزره اجرا
ایدیله چکدر.
اختیاری و خصوصی درسله
انگلیزجه و آلمانجه
موسیقی، پیانو، کمان، تنفی اصولی
حفته ده ایکی دفعه
مکتبه دوام ایدمه بین خانمیره مخصوص فستان
وساژه پیچوب دیککه عاقد درسله اعطای ایدیلور.
حفته ده ایکی دفعه
احضار... ستراتط و قبول و تفصیلات ساژه
حفته ده معلومات استحصالی ایتک ارزوستنده بولان
ذواتک مذکور مکتبک مدیره سی مادام قولبه
سراجعت ایلملری لازمکلور.

L. K.

Imprimerie Gabor

Türkiye'deki güzel sanatlar liselerinin müzik dersi öğretim programlarının öğrenci alan seçimi üzerindeki etkileri üzerine bir araştırma

Ek 3:Maârif Vekâleti Talim ve Terbiye Kurulu'nun 1926 Yılında Yayınlanan İlkokul Müzik Kitapları Hakkındaki Raporu

A research on the effects of music course teaching programs of Fine Art Schools in Turkey on Students' field selection

Extended Abstract

One of the most striking innovations in Ottoman westernization after the Tanzimat was made in the field of education. The opening of modern schools for the implementation of the education models required by the age, gained momentum towards the end of the nineteenth century. Among these many music schools equivalent to universities and high schools took place. Education programs in the axis of western music have reached today within a similar program and curriculum. Particularly, the contents of the courses determined by music schools based in Istanbul and Ankara played an active role in music education. This situation is similar to the fine arts high schools in our country. The first school of fine arts in Turkey was founded by Avni Akyol, the Minister of Education of the period in 1989 in Istanbul Fine Arts High School are leading institutions of music education at secondary level today. Western-oriented music education models, which have been applied in the conservatory and fine arts faculties from are also applied in these high schools. In this study, it is aimed to examine the effect of the number of courses in the genres Western Music, Turkish Music and Folk Music on the number of students in the music teaching program of the Fine Arts High Schools in our country. For this purpose, the student data of Fine Arts High Schools obtained from the Department of Student Affairs of the Ministry of National Education and the data published by the Board of Education on 19.02.2018 regarding course distributions in the weekly course schedules of the Fine Arts High Schools music teaching program were examined.

Keywords

fine arts high school, music, turkish music, western music, student